

Veckans växt v. 33 2008

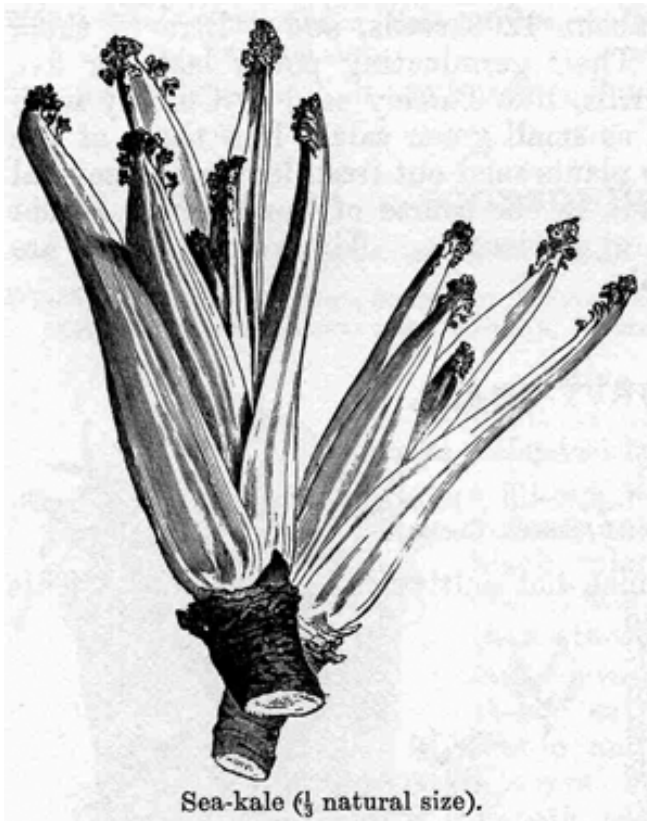
Strandkål (*Crambe maritima* L.)

Om du befinner dig på Västkusten i sommar, varför inte ta en rejäl promenad utmed stranden så här i semestertider, i stället för att ligga och steka dig? Då kan det nämligen hända att du plötsligt springer på en stor grågrön, vaxartad "pladuska" med krusiga blad och stora flocklika blomställningar.

Den blommar i juni-juli med ganska små vita blommor. Det är strandkålen som verkar att kunna växa ur praktiskt taget ingenting. Särskilt hittar man den på lite grusiga eller steniga och tånggödslade stränder där den

kan växa nästan som i familjer med ett par stora och många mindre plantor. Strandkålen är flerårig. I den korsblomstriga familjen (*Brassicaceae*) är den unik eftersom den klotrunda frökapseln, eller skidan, bara innehåller ett enda frö. Fröna blåser eller flyter lätt iväg och ger på så sätt goda spridningsmöjligheter. Torkade fröställningar är dekorativa att ta in på senhösten. Strandkålen förekommer särskilt utmed västkusten samt på Öland och Gotland, men också här och där upp till Upplandskusten. Arten är fridlyst i Blekinge och på Gotland.

Om du skulle smaka på ett blad där i solgasset så skulle du känna att det är rätt bittert. Kål, jovisst, men kanske ändå inte riktigt. Faktum är att strandkålen har använts mycket länge i odling och då har man blekt den, precis som sparris, rabarber och endiver, för att göra den mindre bitter i smaken. Man satte, enkelt uttryckt, en stor blomkruka ovanpå plantorna vilket gjorde att bladskäften växte sig långa, mjälla och blev mildt smakande. Traditionen att bleka strandkål har varit särskilt stark i anglosaxiska länder och Vilmorin-Andrieux konstaterade 1885 i sin underbara *The vegetable garden* följande: "Like Rhubarb, the use of Sea-kale is at present almost confined to the English people at home and abroad. It has gone to America and the antipodes, but has not crossed the Channel". Därefter beskriver han ingående på mer än fem sidor hur odlingen går till.

1800-talets engelska kustbefolkning ägnade sig också åt att bleka plantorna, men gjorde genom att täcka dem med nästan en halv meter tång och grus redan under hösten. Redan i mars månad året därpå kunde man börja att skörda fina, blekta skott som tydligen var mycket eftersökta på marknaden i Southampton. Så ta en promenad i solen på jakt efter strandkålen – du blir brun då med!

Text och foton: Jens Weibull

Läsa vidare:

Den virtuella floran (<http://linnaeus.nrm.se/flora/di/brassica/cramb/crammar.html>)

1. M. Vilmorin-Andrieux (1885) The Vegetable Garden (s. 516-522)